

למה נהנים לגעת בצבע טרי?

מתוך רצון לאמת ולברר את הטריות של הצבע, והתחושה בידיים נותנת להם את הביטחון המלא - שאכן הצבע טרי... דוגמה נוספת ניתן להביא - כאשר אדם יושב עם חברו הטוב, והלה מספר דבר הקורה מאחוריו - הוא מיד מסתובב לראות, לא מתוך אי אמון, אלא מתוך רצון להחדיר לעצמו את התרחשות עם חוש הראיה - שהוא יותר אמין מוכח אצלו. יש דרגות של אמון - חז"ל כשרצו להוכיח דבר מעבר לכל ספק הביאו 'מקרא מפורש' - כי זה הדבר הכי משכנע ואמין שקיים בעולם! יותר מכל מדד ומדידה אחרת! ניתן למדוד את הקוטר ולהשוות אותו להיקף עם כלי מדידה מגוונים, אך את הוכחת המחץ ניתן לקבל רק מ'מקרא מפורש'!

כל שיש בהיקפו ג' טפחים יש בו רחב טפה, מנא הני מילי? א"ר יוחנן אמר קרא "ויעש את הים מוצק עשר באמה משפתו עד שפתו עגול סביב, וחמש באמה קומתו, וקו שלשים באמה יסוב אותו סביב". [י"ד.]

צריך להבין מדוע הגמרא מביאה פסוק להוכיח את היחס בין המידות, הרי ניתן למדוד עם כלי מדידה ולראות שיש ברוחב שליש מההיקף?

הגאון רבי אליהו מאיר בלאך זצוק"ל מסביר שהטבע של האדם לרצות לברר כל דבר באופן הכי מוחשי ונדאי - לכן אנו רואים אנשים נוגעים בצבע טרי, גם כשיש שילוט הזהרה ברור. הם לא נוגעים מתוך ספק אם המודעה אמיתית ועדכנית - אלא

איך לומדים תנ"ך

הגאון רבי ישראל אליהו וינטרוב זצוק"ל הוכיח מכאן שצורת הלימוד עם ילדי התשב"ר אמורה לכלול גם את ההלכות היוצאות מתוך פשוטו של מקרא. שהרי כאן בסוגיה רואים - שהבחנה בפרטי הסיפור עם אליעזר - כולל ההלכה שהאיש צריך ללכת לפני האישה - היא ההבנה הבסיסית של הסיפור! אם מנוח לא הבחין בפרט הזה, לא הבין את הפשט, ולא הסיק את המסקנה המתבקשת, נחשב שהוא לא למד!

א"ר נחמן מנוח עם הארץ היה דכתיב "וילך מנוח אחרי אשתו" וכו' א"ר אשי ולמאי דקאמר רב נחמן מנוח עם הארץ היה, אפילו בי רב נמי לא קרא שנאמר ותקם רבקה ונערותיה ותרכבנה על הגמלים ותלכנה אחרי האיש - ולא לפני האיש. [יח:]

ויש לשאול אולי מנוח למד את המקרא, אבל לא הסיק את המסקנה המתבקשת, ולא דייק את הדין של ותלכנה אחרי האיש - ולא לפני האיש?

מה היתה התביעה על מנוח?

להתנהג בכל מצב בדרך ארץ, ובהנהגה נכבדה שהולמת את כבוד האדם, נתבונן במצב הרגיש בו היה נתון מנוח. הנה אחרי צפייה ממושכת ומותחת לזרע של קיימא - מגיעה בשורה משמחת - הבטחה מפורשת ממלאך ה', עם הנחיות מפורטות איך וכיצד לנהוג.

בלתי ניתן לתאר את ההתרגשות שאחזה במנוח כאשר אשתו באה לבשר לו שהמלאך ממתין לו - הוא פותח בריצה קלה בעקבותיה, ליכות לגילוי המפעים, ולשמוע מכלי ראשון את ההנחיות המדויקות. גם ברגעים הללו - רגעי השיא של הריגושים - נדרש מנוח להקפיד על כבודו, וללכת בשיקול דעת מדוד!

על הריצה החפוזה הזו, היתה התביעה עליו - מדוע הלך אחרי אשתו ולא לפניו! ועד כדי כך שנתכנה בתואר המנוחה והמשפיל ביותר 'עם הארץ'! ההבנה בזה היא שה'חכמה' היא חלק מאוד משמעותי במבנה האישיות של האדם - מי שיש לו

א"ר נחמן מנוח עם הארץ היה דכתיב "וילך מנוח אחרי אשתו", מתקיף לה רב נחמן בר יצחק אלא מעתה גבי אלקנה דכתיב וילך אלקנה אחרי אשתו, וגבי אלישע דכתיב ויקם וילך אחריה, הכי נמי אחריה ממש? אלא אחרי דבריה ואחרי עצתה, הכא נמי אחרי דבריה ואחרי עצתה. [יח:]

איך יתכן לומר שמנוח 'עם הארץ' היה? - הרי במדרש כתוב עליו דברים נשגבים - שהיה 'אדם גדול' ואין בימיו כיוצא בו, והוא שקול כנגד שלושים ואחד צדיקים?

מסביר הגאון רבי נתן צבי פינקל זצוק"ל [הסבא מסלבודקה] שרואים כאן שיש כמה סוגי 'עם הארץ' - יש עם הארץ בידיעת התורה, ויש גם סוג נוסף של עם הארץ - לא בכמות החכמה, אלא באיכותה, בהבנת יסוד חכמת הבריאה!

חז"ל קבעו שדרך החכמה היא שהאיש ילך בראש, ואפילו למאן דאמר שאדם נברא תחילה בשני פרצופים - הגמרא אומרת שודאי האיש היה צועד בראש - כי אם לא כן הרי היה זה גנאי לאדם!

מי שלא השכיל להבין זאת - חסר לו את הבנה בחכמת הבריאה - וניתן להגדיר אותו כעם הארץ.

כדי להבין עד כמה גבוהה התביעה שנדרשת מאדם להיות ערני

למה המשגיה העריך בחור רגוע?

דא"ר שמעון בן פזי אוי לי מיצרי אוי לי מיוצרי. [י"ח.]

הגאון רבי דוד פוברסקי זצוק"ל מספר שהיה בחור מסויים בישיבת מיר [בחו"ל] שהמשגיה הגאון רבי ירוחם זצוק"ל מאוד החשיב אותו.

ובישיבה כולם ידעו, שהבחור הוא מוערך בגלל שהוא טיפוס רגוע - והמשגיה מאוד מחשיב ומעריך את מי שרגוע.

הסיבה לכך היא - כי החוסר רוגע והאי שקט של האדם נובע בגלל ההתמודדות עם היצר הרע - 'אוי לי מ'יצרי'!

ככל שהאדם מתנתק [אפ - געריסען] יותר מהגשמיים ומהיצר הרע - הוא נהיה יותר רגוע!

ולכן נאמר במדרש על יששכר 'יורא מנחה כי טוב - זו תורה - שנאמר 'כי לקח טוב נתתי לכם', כי ע"י התורה זוכים למנוחה ושלוות הנפש אמיתית.

כך גם בשבת אנו אומרים בתפילה - 'המנחיל מנוחה לעמו ישראל ביום שבת קודש' - השביתה מהמרוץ אחרי עיסוקי העולם הזה נותנת מנוחת הדעת ושלוות הנפש.

חסר בחכמת חיים - יש לו פגם מהותי באישיות! כמו בגד שיש בו קרע - הרי ההגדרה שלו הוא 'בגד קרוע'! אפילו אם הקריעה קטנה ובשולי הבגד.

כך גם חיסרון קטן בחכמה ובדרך ארץ, משנה את ההגדרה של האדם כולו, ולכן התביעה על כל דקות היא כל כך גדולה.

למי מיועד הגיהנום השטחי?

התהליך הזה הופך אותנו למחובר ודבוק יותר ויותר לחטא, ושקוע עמוק בחטאי - ככל שבעיני העבריין החטא קל יותר 'הותרה לו', באמת הוא חמור יותר - לכן גם העונש חמור יותר בהתאם.

עומק הגיהנום - כעומק השקיעות בעוון! אי"כ הגיהנום השטחי מיועד עבור אלו שלא העמיקו את החטא ומיד שבו, שהם די להם ברובד פחות עמוק.

מוסיף הגאון **רבי יצחק פנחס גולדווסר שליט"א** שהדבר מדויק גם ממה שלא כתוב לעוברים על מצוותיו של הקב"ה! אלא לעוברים על רצונו של הקב"ה!

כי חלק מהתפיסה שמובילה ה'הותרה לו' היא שההתנהגות הנלווה אינה עבירה, אלא 'רק' נגד רצון ה'...

דא"ר יהושע בן לוי מאי דכתיב 'עוברי בעמק הבכא מעין ישיתוהו, גם ברכות יעטה מורה' - 'עוברי' אלו בני אדם שעוברים על רצונו של הקב"ה, 'עמק' שמעמיקין להם גיהנם. [י"ט].

מבואר בגמרא שיש גיהנום עמוק לעוברים על רצונו של הקב"ה, השאלה היא למי מיועד הגיהנום השטחי?

מתוך הגאון **רבי איצלה בלאזר** זצוק"ל שיש הבדל גדול בין אדם שנכשל בעבירה פעם אחת, לבין החוטא ושונה באיולתו, עד שנעשית לו כהיתר.

ככל שאדם מרבה לחטוא שוב ושוב באותו החטא - כך הוא מגמד בליבו את החטא... ומתיר לעצמו את העוון כהיתר קליל יותר.

לפעמים ילד רוצה לקבל את העונש

הקב"ה לגיהנום, כי מרוב צער ובושה בעולם האמת, הם מפילים את עצמם לתוך הגיהנום!

כמו ילד שעשה עוול נוראי, עד שאינו מסוגל לסבול את נקיפות המצפון ומסגיר את עצמו לאביו - נשכב על ספסל ומצפה לקבל מכה ועונש!

ביחד עם הכאב של המכה, הוא מרגיש גם הקלה ושחרור מרגשות האשם שנקפו בליבו.

ולכן אנו בראש השנה - הגם שאנו זוחלים ורועדים מאימת הדין, אבל מתעטפים ולובשים לבנים, מתוך הבנה שמה שיעשה האב הרחמן בוודאי הכל לטובתנו!

דא"ר יהושע בן לוי מאי דכתיב 'עוברי בעמק הבכא מעין ישיתוהו, גם ברכות יעטה מורה' - 'עוברי' אלו בני אדם שעוברים על רצונו של הקב"ה, 'עמק' שמעמיקין להם גיהנם. [י"ט].

הגאון **רבי יהודה ליב חסמן** זצוק"ל מדייק שבכל מקום שמוזכר בחז"ל הירידה לגיהנום - מופיע הלשון 'יורדים לגיהנום' או 'נופלים בגיהנום', ולא מורידים או מפילים לגיהנום.

ומסביר שבאמת אין צורך להפיל את העוברים על רצונו של

כמה אדם מוכן להשקיע בטיפול לשיפור איכות החיים?

ומעתה הבה נחשוב - כמה אדם יסכים להשקיע, וישמח לסבול עבור טיפול רפואי, שיחזיר אותו לתיפקוד מלא, ויאפשר לו להנות יותר ממנעמי ותענוגי העולם?

כך ואף יותר מזה - בעולם האמת יודה לה' על כל 'טיפול' של דין שמים, שריפא את נפשו, ויאמר - ריבונו של עולם - יפה דנת!

ועפ"י הסביר את המדרש בפרשת שופטים - משל למלך שהיו לו בנים הרבה והיה אוהב את הקטן יותר מכולם, והיה לו פרדס אחד והיה אוהבו יותר מכל אשר לו, ונתן את הפרדס אשר אהב אל בנו הקטן אשר היה אוהב.

כך אמר הקב"ה מכל האומות שבראתי איני אוהב אלא את ישראל שנאמר [הושע יא א] כי נער ישראל ואוהבהו, ומכל מה שבראתי איני אוהב אלא את הדין שנאמר [תהלים לו כח] כי ה' אוהב משפט, ע"כ.

כשמדובר בטיפול יקר והכרחי לשיפור איכות החיים הנצחיים, לא לכל אחד מעניקים אותו, עם ישראל זוכה לעדיפות וקידום תורים... בזכות אהבת ה' אלינו.

'גם ברכות יעטה מורה' - שמצדיקין עליהם את הדין, ואומרים לפניו רבונו של עולם - יפה דנת! יפה זכית! יפה חייבת! ויפה תקנת גיהנם לרשעים גן עדן לצדיקים! [י"ט].

הגאון **רבי יחזקאל לוינשטיין** זצוק"ל מרחיב להסביר מדוע בעולם האמת כל כך מודים על עונשי שמים.

הנה שני אנשים יכולים לחיות בעולם במשך אותם שנים - האחד בריא ונהנה מכל מנעמי העולם.

השני בגלל בעיות רפואיות - מנוע מלהנות, וכגודל החולשה והמחלה - כך פוחתת האפשרות ליהנות מתענוגי העולם הזה.

צריך לדעת שבדיקו כך יראה המצב בעולם הבא - מי שיהיו לו 'מחלות בנשמה' כלומר עוונות וחטאים, הם יפריעו לו, וימנעו ממנו להנות מתענוגי העולם הבא!

רק מי שתקין והתקין את נפשו ונשמתו בשלימות רוחנית בעולם הזה - בפרוזדור - יוכל לתפקד כנדרש בעולם הבא, ולהתענג על ה'.

אדם כצל עובר

אומר הגאון **רבי יצחק פנחס גולדווסר שליט"א** שהנה לפנינו תופעה מעוררת לעג - בהרגשתו של האדם אין דבר "חי לעד וקיים לנצח" יותר ממנו בעצמו.

כמ"ש רבותינו [בזוה"ק ח"ג דף קכ"ו] "תא חזי, בר נש אזיל בהאי עלמא, והוא חשיב דדיליה הוא תדיר וישתאר בגויה לדרי דריין".

ואילו האמת היא שקיומו איננו נחשב ממשי אפילו בהשוואה ליריעת בד העומדת ברוח מצויה.

בכל עושין לחיין אפילו בדבר שיש בו רוח חיים ורבי מאיר אוסר. [ט"ו].

בגמ' סוכה [כ"ד]. הגמרא מבארת את טעמו של ר' מאיר שכל מחיצה שעומדת ברוח (רוח-חיים) אינה מחיצה, ופרש"י - ידעיקר עמידתה דבר שאין בו ממש הוא.

ניתן להשתתף בהוצאת העלון בנדרים פלוס
באמצעות 'נוה אריה' - פנינים מאירים

לתגובות הערות והארות וכן לקבלת הגיליון במייל
ניתן לפנות: peninim88@gmail.com
הפנינים מלוקטים ונערכים בשינויי עריכה וקיצור נדרשים

לרפואה שלמה

הרב רפאל פנחס אליהו בן שרה שליט"א
הרב יהושע מאיר בן מלכה שליט"א
מר יחזקאל בן צלחה שיחי